

ΘΕΜΑ 5ο
(Ισοκράτης, Κατά Λοχίτου 4 - 6)

Θαυμαστὸν δ' εἰ τοὺς μὲν ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας ὑβρίσαντας ἀξίους θανάτου νομίζετε, τοὺς δ' ἐν δημοκρατίᾳ ταῦτ' ἐκείνοις ἐπιτηδεύοντας ἀζημίους ἀφήσετε. Καίτοι δικαίως ἂν μείζονος ζημίας τυγχάνοιεν· φανερώτερον γὰρ ἐπιδείκνυνται τὴν αὐτῶν πονηρίαν. Ὅστις γὰρ νῦν τολμᾷ παρανομεῖν ὅτ' οὐκ ἔξεστιν, τί ποτ' ἂν ἐποίησεν ὅθ' οἱ κρατοῦντες τῆς πόλεως καὶ χάριν εἶχον τοῖς τὰ τοιαῦτ' ἐξαμαρτάνουσιν. Ἴσως οὖν Λοχίτης ἐπιχειρήσει μικρὸν ποιεῖν τὸ πρᾶγμα, διασύρων τὴν κατηγορίαν καὶ λέγων ὡς οὐδὲν ἐκ τῶν πληγῶν κακὸν ἔπαθον, ἀλλὰ μείζους ποιῶμαι τοὺς λόγους ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν γεγενημένων. Ἐγὼ δ' εἰ μὲν μηδεμίᾳ προσῆν ὕβρις τοῖς πεπραγμένοις, οὐκ ἂν ποτ' εἰσῆλθον εἰς ὑμᾶς· νῦν δ' οὐχ ὑπὲρ τῆς ἄλλης βλάβης τῆς ἐκ τῶν πληγῶν γενομένης ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αἰκίας καὶ τῆς ἀτιμίας ἤκω παρ' αὐτοῦ δίκην ληψόμενος, ὑπὲρ ᾧν προσήκει τοῖς ἐλευθέροις μάλιστ' ὀργίζεσθαι καὶ μεγίστης τυγχάνειν τιμωρίας.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1. εἰ...νομίζετε:** μετὰ ἀπὸ ρήματα ψυχικοῦ πάθους οἱ προτάσεις τοῦ 'εἰ' ἀντὶ γιὰ υποθετικὴς λογίζονται οὐσιαστικὴς αἰτιολογικὴς, ἢ κάτω ἀπὸ εἰδικὴς συνθήκης καὶ πλάγιες ἐρωτήσεις. Ἐδῶ εἶναι οὐσιαστικὴ αἰτιολογικὴ, διότι συγχρόνως εἶναι καὶ ἀντικείμενο στο ρήμα. **τοὺς...ὕβρισαντας:** ἐναρθρὴ μετοχὴ ἀντικείμενο στο 'νομίζετε'. **ἀξίους θανάτου:** τὸ ἐπίθετο κατηγορούμενο τοῦ ἀντικειμένου, καὶ τὸ οὐσιαστικὸ γενικὴ τῆς αξίας. **τοὺς δ'...ἐπιτηδεύοντας:** ἐναρθρὴ μετοχὴ οὐσιαστικὸ, ἀντικείμενο στο 'ἀφήσετε'.
- 2. ταῦτ':** 'τὰ αὐτὰ = *τα ἴδια*'. **ἐκείνοις:** με ρήματα, ἐπίθετα ποὺ σημαίνουν ὁμοιότητα συντάσσεται δοτικὴ ἀντικειμενικὴ. **ἀζημίους:** ἐπιρρηματικὸ κατηγορούμενο τοῦ ἀποτελέσματος στο ἀντικείμενο 'ὥστε ἀζημίους εἶναι = *ὥστε να μείνουν ἀτιμώρητοι*'. **μείζονος ζημίας:** 'καὶ πράγματι θα μπορούσε να τιμωρηθοῦν καὶ με ποινὴ ποὺ να εἶναι μεγαλύτερη', τὸ ἐπίθετο κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς τοῦ ἀποτελέσματος, καὶ τὸ οὐσιαστικὸ ἀντικείμενο στο ρήμα.
- 3. ὅτ' οὐκ ἔξεστιν:** 'ὅταν δὲν επιτρέπεται'.
- 4. τί ποτ' ἂν ἐποίησεν:** 'τι θα μπορούσε να ἐκανε', ἡ δυνατικὴ ὀριστικὴ ἱστορικὸ χρόνου δείχνει τὸ δυνατόν στο παρελθόν. Πρόσεξε τὴν ἀντίθεση ἀνάμεσα στο 'ὅστις νῦν..' με τὸ 'ὅθ' οἱ κρατοῦντες...', δηλ. ἀνάμεσα στο τώρα καὶ στο τότε. **καὶ χάριν εἶχον τοῖς...ἐξαμαρτάνουσιν:** 'χάριν ἔχω τινὶ τινός = *χρωστώ ἐγγνωμοσύνη σε κάποιον γιὰ κάτι*'
- 5. μικρὸν ποιεῖν τὸ πρᾶγμα:** 'μικρὸν ποιῶ τι = *υποβαθμίζω, μειώνω τὴν σημασία κάποιου πράγματος*'. **διασύρων:** συνημμένη ἐπιρρηματικὴ τροπικὴ μετοχὴ.
- 6. καὶ λέγων:** τὸ ἴδιο. **ὡς οὐδὲν...ἔπαθον:** εἰδικὴ πρόταση ἀντικείμενο στο 'λέγων'. **ἀλλὰ μείζους ποιῶμαι τοὺς λόγους:** ἐννοεῖται πάλι ὁ σύνδεσμος 'ὡς', ἐπίσης εἰδικὴ πρόταση με τὴν ἴδια σύνταξη 'ἀλλὰ ὅτι μεγαλοποιῶ τὰ γεγονότα, υπερβάλλω'. **μείζους:** 'μείζονας', κατηγορούμενο τοῦ ἀντικειμένου. **τοὺς λόγους:** ἀντικείμενο.
- 7. ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν...:** β' ὀρος συγκρίσεως. **τῶν γεγενημένων:** γενικὴ υποκειμενικὴ. **εἰ μὲν...προσῆν:** δευτερεύουσα υποθετικὴ πρόταση.
- 8. οὐκ ἂν ποτ' εἰσῆλθον:** κύρια πρόταση, ἀπόδοση τῆς ὑπόθεσης. Εὐθύς υποθετικὸς λόγος τοῦ ἀντίθετου τοῦ πραγματικοῦ. **νῦν δ' οὐχ ὑπὲρ...ἤκω παρ' αὐτοῦ δίκην ληψόμενος:** κύρια πρόταση με τὸ ρήμα ἀρκετὰ μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀρνήσή του. **τῆς ...γενομένης:** ἐναρθρὴ μετοχὴ, οὐσιαστικὸ, παράθεση στο 'βλάβης'.
- 9. δίκην ληψόμενος:** 'ἦρθα ἐδῶ στο δικαστήριο γιὰ να τιμωρήσω αὐτὸν ἐδῶ', 'δίκην λαμβάνω παρὰ τινος = *τιμωρῶ κάποιον*', ἐνῶ 'δίκην δίδωμί τινι = *τιμωροῦμαι ἀπὸ κάποιον*'. Οἱ ἐκφράσεις αὐτὲς προήλθαν ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι τὸ οὐσιαστικὸ 'δίκη' σήμαινε παλαιότερα τὴν 'ἀποζημίωση' ποὺ ἔδινε ὁ θύτης στο θύμα, ὁπότε 'δίκην λαμβάνω παρὰ τινος = *παίρνω ἀποζημίωση ἀπὸ κάποιον ἄρα τον τιμωρῶ*', ἐνῶ 'δίκην δίδωμί τινι = *δίνω ἀποζημίωση σε κάποιον, ἄρα ἐγὼ εἶμαι ὁ θύτης καὶ συνεπῶς τιμωροῦμαι ἀπὸ κάποιον*'. Ἡ μετοχὴ εἶναι συνημμένη ἐπιρρηματικὴ τελικὴ τοῦ σκοποῦ, κανονικὰ μετὰ ἀπὸ ρήματα κινήσεως. **ὑπὲρ ᾧν προσήκει:** 'ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ἀρμόζει'.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Είναι πράγματι αξιοπερίεργο που εκείνους οι οποίοι παραβίαζαν τους νόμους στην περίοδο της ολιγαρχίας, τους θεωρούσατε άξιους για την θανατική ποινή, ενώ αυτούς που στην περίοδο της δημοκρατίας κάνουν ακριβώς τα ίδια με εκείνους, θα τους αφήσετε χωρίς καμία τιμωρία. Κι όμως θα μπορούσαν δίκαια να τιμωρηθούν με ποινή που να είναι μεγαλύτερη, διότι εμφανίζουν την κακία τους με πολύ πιο έκδηλο τρόπο. Διότι όποιος τολμά να παραβιάζει τους νόμους τώρα που δεν επιτρέπεται, τι θα μπορούσε να έκανε τότε που οι πολιτικοί εξουσιαστές ευγνωμονούσαν εκείνους που διέπρατταν τέτοιου είδους αδικήματα. Ίσως λοιπόν ο Λοχίτης προσπαθήσει να υποβαθμίσει το γεγονός αυτό εξευτελίζοντας την κατηγορία εναντίον του, και λέγοντας ότι εγώ δεν έπαθα κανένα κακό από τα χτυπήματά του, αλλά ότι παρουσιάζω τα πράγματα πιο σοβαρά απ' ό,τι είναι η αξία εκείνων των γεγονότων. Εγώ όμως, αν δεν υπήρχε καμία προσβολή σ' αυτά που συνέβησαν, δεν θα ερχόμουν ποτέ ενώπιόν σας. Τώρα όμως δεν έχω έρθει εδώ για αν τον τιμωρήσω υπερασπιζόμενος την ζημία, αυτήν που έγινε από τα χτυπήματά του, αλλά υπερασπιζόμενος την ίδια την επίθεση και την προσβολή, για τα οποία αυτά δύο πράγματα αρμόζει σε κάθε ελεύθερο άνθρωπο να αγανακτεί ιδιαιτέρως, και να επιτυγχάνει την μεγαλύτερη τιμωρία.